

V septembri 2014 sa Slovenská republika ústami prezidenta republiky Andreja Kisku na summite NATO vo Walese zaviazala, že do roku 2020 pôjde na obranu 1,6 percenta HDP. Pritom politická dohoda s NATO predpokladá, že členské krajiny Severoatlantickej aliancie majú investovať do obrany až dve percentá HDP. Tento záväzok však spomedzi európskych členov Aliancie nespĺňa prakticky ani jeden. Najväčším prispievateľom sú tak dlhodobo Spojené štáty americké. Z tohto pohľadu je preto už predvolebná požiadavka nového amerického prezidenta Donalda Trumpa, aby všetci členovia NATO v zmysle politickej dohody uhradili svoj finančný príspevok NATO v plnej miere, pochopiteľná a prirodzená. Vrchný veliteľ armády SR prezident Kiska sa domnieva, že zvyšovanie armádnych výdavkov bude veľkou témou pri debatách vnútri Aliancie. Ako povedal: „V NATO sa bude diskutovať o tom, aby každý jeden členský štát na seba prevzal svoj spravodlivý diel na obranu. Aby sa niektoré krajiny jednoducho neviezli.“

Slovensko svoj záväzok z Walesu nespĺnilo, a tak je zvyšovanie našich výdavkov na armádu objektívne znova na stole. A nielen s ohľadom na Trumpove vyhlásenia, ktoré opakuje aj po nástupe do funkcie.

V tomto roku na obranu ide asi miliarda eur

Minister obrany Peter Gajdoš

Narodil sa 9. apríla 1959 v Nitre, skončil Vojenské gymnázium SNP v Banskej Bystrici,

Vysokú vojenskú školu pozemného vojska gen. L. Svobodu vo Vyškove, aj Vojenskú akadémiu M. V. Frunzeho v Moskve.

V roku 1994 absolvoval vojenský kurz anglického jazyka v kanadskom Toronte, potom medzinárodný kurz štábných dôstojníkov v Holandsku, kurz dôstojníkov NATO v Nemecku, neskôr jazykový kurz vo veľkej Británii a vojenskú kráľovskú akadémiu v Londýne. Peter Gajdoš je profesionálny vojak, trojhviezdičkový generál vo výslužbe. Na post ministra obrany ho navrhla Slovenská národná strana. Do vymenovania zastával funkciu I. zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR, predtým bol tiež vojenským predstaviteľom pri Vojenskom výbore NATO v Bruseli. Minister Gajdoš je ženatým otcom dvoch detí.

LAJČÁKOVE OČAKÁVANIE

Minister zahraničných vecí Miroslav Lajčák si tiež uvedomuje deficit členských krajín voči Severoatlantickej aliancii a ako povedal po Trumpovej inaugurácii, očakáva, že NATO začne tlačiť na zvyšovanie obranných výdavkov členských krajín: „Tlak očakávame, vieme, že bude a že sa bude od nás očakávať, aby sme predložili aj kredibilný plán, kedy dosiahneme úroveň dvoch percent.“ V kontexte problému pripomenul, že slovenská ekonomika je v rámci Európskej únie a Aliancie jednou z najrýchlejšie rastúcich. „Čiže aj keď sa percentuálny pomer nemení, tak v absolútnych číslach tie výdavky rastú. Napríklad medziročne nám za minulý rok výdavky na obranu narástli o 13 percent,“ konštatoval s tým, že ani skokové zvýšenie výdavkov na obranu na dve percentá HDP nie je riešením, pretože „Sám minister obrany hovoril, že armáda to nie je schopná absorbovať.“ Problémov, ktoré treba v rámci rezortu obrany riešiť koncepčne a kontinuálne, je totiž v spojitosti s financiami viac.

Ale späť k Trumpovi. Už sa aj stalo. V prvú februárovú nedeľu nový americký prezident navštívil vojenskú základňu MacDill, sídlo amerického veliteľstva pre Blízky východ, Perzský záliv a severnú Afriku (CENTCOM) a veliteľstva pre špeciálne operácie (SECOM) na Floride. Pri tej príležitosti vyhlásil, že Spojené štáty pevne podporujú Severoatlantickú alianciu, ale žiadajú, aby členské štáty plne hradili svoje príspevky. „NATO rozhodne podporujeme,“ zdôraznil Trump, ktorý počas svojej minuloročnej volebnej kampane označil alianciu za „zbytočnú“ a hovoril o tom, že USA už nebudú na svojich spojencov doplácať, preto krajiny NATO budú musieť zvy-

šovať svoje výdavky na obranu. „Ak sa tak nestane, Amerika musí byť pripravená nechať tieto krajiny, aby sa ochraňovali samy,“ vrazil Trump, ktorý svoje slová zopakoval aj po voľbách.

V telefonickom rozhovore s generálnym tajomníkom NATO Jensom Stoltenbergom prezident USA podľa Bieleho domu už hovoril aj o tom, ako povzbudiť spojencov, aby plnili svoje finančné schopnosti, čím posilnia aj obranný potenciál NATO a vojenské spôsobilosti EÚ.

ZÁMERY VLÁDY SR

Armáda SR od vstupu Slovenska do NATO v roku 2004 mnoho ráz konkrétnymi krokmi potvrdila proeurópsku a proatlantickú orientáciu Slovenska okrem iných tiež kontinuou plnenia spojeneckých záväzkov a ďalších medzinárodných záväzkov s prednostným zabezpečením príspevkov ozbrojených síl do síl reakcie NATO a do bojových skupín EÚ. Pokračovanie v tomto trende vláda pred rokom potvrdila v Programovom vyhlásení.

V parlamente som pri prerokúvaní vyhlásenia odmietol demonizáciu Severoatlantickej aliancie. Poslancov som upozornil, že neexistuje vzťah medzi Slovenskou republikou a NATO, pretože my sme NATO. Rovnako som zopakoval známy princíp Aliancie, podľa ktorého napadnutie akejkoľvek krajiny predstavuje napadnutie všetkých členských krajín NATO, útok napríklad na Česko by teda znamenal aj útok na Slovensko. Vyzval som parlament, aby otázky obrany a ochrany suverenity štátu neboli predmetom politického súboja a dodal som, že verím tomu, že na Ozbrojené sily SR budeme hrdí všetci.

PRIORITOU MODERNIZÁCIA

Úloha v rezorte obrany vytýčených v Programovom vyhlásení vlády je veľa, nemožno ich spomenúť všetky. Základná je však aktualizácia bezpečnostnej stratégie a obrannej stratégie slovenskej republiky. Nadväzujúce koncepčné riešenie obrany štátu v rámci bezpečnostného systému SR a novelizácia vecne súvisiacich všeobecne záväzných právnych predpisov sa zamerajú najmä na skvalitnenie a zefektívnenie fungovania systému obrany štátu.

Chcem pokračovať v modernizácii Ozbrojených síl SR, a to efektívnym využitím financií na cieľnú modernizáciu. Ako pri viacerých príležitostiach som konštatoval, v roku 2016 predstavoval podiel výdavkov Slovenska na obranu 1,16 percenta HDP. Rezort obrany má podľa Bielej knihy Ministerstva obrany SR ambíciu dosiahnuť v roku 2020 podiel výdavkov na úrovni 1,60 percenta.

Chcem vypracovať plán obstarávania zákaziek tak, aby boli priority programového vyhlásenia vlády jednoznačne splnené. Rozpracovaný plán modernizácie by mal vychádzať z bezpečnostnej a obrannej stratégie SR, veľké náklady by mala schvaľovať vláda.

V čase schvaľovania Bielej knihy pred štyrmi rokmi sme mali viac než 70 percent výzbroje a techniky technologicky, fyzicky aj morálne zastaranej. Biela kniha tiež stanovila nevyhnutné potreby dlhodobého rozvoja obranného potenciálu štátu.

Do plánov rezortu však zasiahli vonkajšie vplyvy, s ktorými Slovensko nemohlo vopred počítať. Ukrajinská kríza a následné opatrenia EÚ prinútili aj našu vládu prijať niektoré mimoriadne opatrenia. Jedným z nich bolo eliminovať vplyvy sankcií EÚ na Ruskú federáciu v najkritickejších oblastiach obrany. Prijalo sa rozhodnutie v čo najkratšom čase vymeniť takúto techniku, ktorá má podstatný vplyv na obranu štátu.

GRIPENY AJ INÉ?

Vláda v roku 2015 už chcela nakúpiť taktické lietadlá JAS-39 Gripen ako náhradu za stíhacie lietadlá MiG-29.

Gripen si už pred pár rokmi vybrali naši susedia – Česi i Maďari. Obe krajiny sa so Švédskom dohodli na prenájme lietadiel a obe používajú Gripeny verzie C (jednomiestna) a D (dvojmiestna), ktoré sú kompatibilné so štandardmi NATO (Švédsko nie je členom aliancie) a majú pre Slovensko mnoho výhod. Ide o malú, rýchlu a dobre manévrovateľnú stíhačku, prispôbenú viac na vzdušný boj ako na útoky na pozemné ciele. Je cenovo dostupnejšia ako jej konkurencia a navyše je schopná používať krátke a úzke núdzové plochy. Okrem letiska tak dokáže vzlietnuť napríklad aj z rovného diaľničného úseku. Cena letovej hodiny je podľa dostupných zdrojov

zhruba 4 700 dolárov, čím patrí Gripen k „najlacnejším“ stíhačkám. Ak by sme mali Gripeny, mohli by sme vo vojenských cvičeniach užšie spolupracovať s Čechmi a Maďarmi. Dohoda však vtedy zlyhala aj pre peniaze.

Slovensko však bude na základe rozhodnutia vlády z uplynulej jesene opäť vyjednávať so Švédskom nielen o možnosti prenájmu stíhačiek JAS-39 Gripen, ale aj o kúpe alebo lízingu týchto strojov.

Prípadná dohoda Bratislavy so švédskou stranou zjednoduší realizáciu projektu spoločnej ochrany vzdušného priestoru, ktorú pripravila Slovenská republika s Českom pod názvom Spoločné nebo. Rozhovory na vládnej úrovni o tejto téme sa začali už v roku 2002.

Na tému nákupu Gripenov už predtým bolo povedané, že švédská strana deklarovala spôsobilosť zabezpečiť taktické letectvo kúpou

Pozáračný servis - údržba a opravy komunikačných systémov OS SR Technické ošetrenie, opravy nálezom, náhradné diely

SEVOTECH s.r.o
SNP 23, 916 01 Stará Turá, Slovensko

www.sevotech.sk
sales@sevotech.sk

alebo lízingom, tak som požiadal o doplnenie týchto dvoch spôsobov zabezpečenia taktických lietadiel, pretože skoršiu ponuku švédскеj strany, som označil za neakceptovateľnú z hľadiska ceny prenájmu a veku ponúknutých strojov.

Tesne pred Vianocami som informoval, že rezort už dostal ponuku na nové stíhačky. Zatiaľ máme konkrétnu ponuku jednu a ďalšie sú prislúbené do najbližších mesiacov. Ponuky na nové stíhačky môžu prísť aj z krajín, ktoré nie sú členmi NATO. Aj krajiny NATO aj iné krajiny. Tí, ktorí vyrábajú supersoniky.

SPOLOČNÉ NEBO

Spolu s ministrom obrany ČR Martinom Stropnickým už v bruselskom sídle Severoatlantickej aliancie pred niekoľkými dňami, presnejšie 15. februára sme podpísali spoločnú dohodu medzi Českou republikou a Slovenskom o vzájomnej ochrane vzdušného priestoru.

Vyjadrujem radosť, že dohoda je uzavretá a teším sa na jej vykonávaciu časť.

Je to znak našej vzájomnej a nadštandardnej spolupráce. Verím, že to bude fungovať a že si budeme aj takto pomáhať.

Spoločné nebo má zabezpečiť ochranu oboch krajín bývalej federácie pred prípadným teroristickým útokom civilným lietadlom, ako aj ochranu vzdušného priestoru pred vojenskými prostriedkami. To znamená, že piloti na území druhého štátu budú môcť zostreliť lietadlo, ktoré by malo byť použité na teroristickú akciu.

Svoje aliančné záväzky na ochranu vzdušného priestoru si plníme vďaka členstvu v sieti protivzdušnej obrany aliancie NATINAC a máme dostatok strojov na zabezpečenie záväzkov daných NATO.

A čo sa týka technických záležitostí, tie sú vyriešené na to, aby sme túto zmluvu v celkovej miere naplnili.

Mám pripravenú podobnú rámcovú zmluvu o spolupráci s Maďarskom a s Poľskom.

SPARTANY MEŠKAJÚ

Armáda do minulého roka využívala na presunu nákladov sovietske lietadlá Antonov

An-26. Posledné z nich však už dolietalo pre skončenie technickej životnosti 4. februára 2016, kedy smerovalo do Piešťan, kde sa stalo exponátom vo vojenskom múzeu. Prvé z dvoch talianskych vojenských lietadiel Spartan C-27J, ktoré Slovensko vysúťažilo ešte v roku 2008 a malo pôvodne prísť na konci roka 2016, príde až tento rok pre problémy na strane výrobcu. Druhé z nich má prísť o rok.

Ministerstvo obrany preto zastavilo zálohové platby až do podpísania nových dodatkov. V súvislosti s meškaním dodávky sa uskutočnili rokovania, na ktorých rezort obrany vyrokovoval zľavu z ceny a výhodnejší splátkový kalendár. Jedno lietadlo pôvodne malo stáť okolo 34,5 milióna eur.

VRTULNÍKY BLACK HAWK

Tri mesiace po nástupe do funkcie ministra obrany som oznámil, že vo výrobných halách spoločnosti Sikorsky v americkom Stratforde už začali vyrábať viacúčelové vrtuľníky UH-60M Black Hawk pre Ozbrojené sily SR a výroba vrtuľníkov postupuje v súlade s plánom. Rovnako aj výcvik pilotov a technického personálu vo výcvikových zariadeniach amerických ozbrojených síl, s tým, že pokračuje výcvik potrebného leteckého aj zabezpečovacieho personálu, pretože nejde o krátkodobú ani jednorazovú aktivitu.

Na Slovensko príde spolu deväť vrtuľníkov za 261 miliónov dolárov. Najväčší modernizačný kontrakt v histórii Ozbrojených síl SR, realizovaný prostredníctvom amerického vládneho programu FMS, uzavrelo predošlé vedenie rezortu.

Načreli sme len do jednej oblasti modernizácie obrany a bezpečnosti Slovenska v rámci kompetencií Ministerstva obrany SR. Problémov je však viac. Ešte predchádzajúci minister Martin Glváč povedal, že približne sedemdesiat percent pozemnej techniky je po dobe životnosti a nahradiť ju bude z finančného hľadiska veľmi náročné.

ZHODA V ÚNII

Počas slovenského predsedania Rade EÚ sa uprostred minulého novembra stretli v Bruseli ministri obrany členských štátov Európskej únie s ministrami zahraničných vecí. Ro-

kovali o Globálnej stratégii EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku (EUGS). Prijaté závery rokovania predložili na decembrovom zasadnutí Európskej rady.

Lídri európskych rezortov obrany a diplomacie sa venovali aktuálnym témam z oblasti obrany a bezpečnosti EÚ, najmä implementácii obranno-bezpečnostných iniciatív stanovených v Globálnej stratégii EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku, príprave Akčného plánu európskej obrany, rozvoju strategickú spolupráce EÚ a NATO, misiám a operáciám pod záštitou Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ. Jednou z hlavných tém bol implementačný plán pre obranu a bezpečnosť. Konkrétne úlohy definoval už bratislavský summit. Vzhľadom na súčasný nepriaznivý vývoj medzinárodného bezpečnostného prostredia musíme občanom ukázať konkrétne kroky, ako chceme čeliť hrozbám, riešiť ich, a tým zaistiť bezpečnosť Európy. Podľa mňa malo Slovensko ako predsedajúca krajina Rady EÚ prednostný záujem na tom, aby sa veci pohli ďalej. Cieľom prijatých záverov bolo identifikovať novú úroveň ambícií Rady a prehĺbenie európskej obrannej spolupráce vrátane finančných mechanizmov.

Účastníci rokovania opäť potvrdili vôľu prehĺbovať spoluprácu medzi EÚ a NATO.

NOVÉ ÚLOHY

Diskutovalo sa aj o operácii EUNAVFOR MED SOPHIA v Stredozemnom mori, ktorá je zameraná najmä na rozkladanie prevádzackých sietí, a tým na výrazné obmedzenie nelegálnej migrácie zo severu Afriky. S ministrami obrany členských štátov EÚ sme diskutovali v Bruseli o užšej spolupráci Únie a Severoatlantickej aliancie, ako aj o operáciách Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky so zameraním na Líbyu a Stredomorie. Témou bola tiež príprava Európskeho obranného akčného plánu, ktorý pripravuje Európska komisia, ako aj budúce dlhodobé zameranie Európskej obrannej agentúry (EDA). Úlohy EDA budú vychádzať z Globálnej stratégie a implementačného plánu pre oblasť obrany a bezpečnosti a budú zamerané na rozvoj kľúčových spôsobilostí Európskej únie. Za účasti generálneho tajomníka NATO Jensa Stoltenberga sme diskutovali o spoločnom súbore návrhov na implementáciu spoločnej deklarácie EÚ a NATO o spolupráci. Na rokovaní sa hovorilo aj o bezpečnosti v Stredozemnom mori, a teda o obrane južných hraníc Európy. Stredobodom záujmu bola operácia EUNAVFOR MED SOPHIA, ktorá sa zameriava na rozkladanie prevádzackých sietí migrantov v medzinárodných vodách. Slovensko v každom prípade podporuje rýchlejšie kroky, aby Únia dokázala nelegálnu migráciu z Afriky a cez balkánsku trasu obmedziť, prípadne aspoň dostať pod kontrolu.

Podarilo sa nám vytvoriť podmienky pre otvorenú diskusiu o aktuálnych témach na rozvoj Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Musím privítať, že Slovensko dá tento rok na obranu asi 998 miliónov eur, čo predstavuje 1,19 percenta HDP.